

ΤΖΩΝ ΚΟΡΜΠΙΤΖ

Ο Τζών Κορμπιτζ δέν χρειάζεται συστάσεις. Είναι τόσο Κυπριος όσο και οι άλλοι Κυπριοι ζωγράφοι. Μερικοί μάλιστα θεωρούν τον ζωγράφο Τζών Κορμπιτζ πιο Κυπριο από τους Κυπριους ζωγράφους. Και τουτο γιατί στο έργο του, τουλάχιστον εκείνο που ηρθε μετά την τραγωδία του 1974, υπάρχει πολλή Κυπρος. Ένας μάλιστα γνωστος Ιταλός κριτικός, ο Σεργκιο Μολέσι, τονίζει σ'ένα σημειωμα του, οτι την τέχνη του Τζών Κορμπιτζ, που γεννήθηκε στην Αγγλία, τη ζέστανε ο ήλιος της Ελλάδας και την ωρίμασε η τραγωδία της Κυπρου.

Ο ίδιος ο ζωγράφος εξομολογήθηκε σε μια πρόσφατη συνεντευξη του τον μεγάλο του έρωτα για το νησί μας. Το πρωτοειδε το 1959 κι από τοτε σκλάβώθηκε από τη φύση του και από τους ανθρώπους του." Η Κυπρος, τονίζει, είναι ένα σύλληπτο μέρος. Δεν μπορείς να πεις ακριβώς τι είναι. Ορισμένοι περιγράφουν την Κυπρο σαν γυναικειο κορμί, σαν νησί με μεγάλη θηλυκότητα, εγώ όμως νομίζω πως εδώ υπάρχει κάτι το άπιαστο, κι αυτό είναι το αινιγμα που με μαγευει."

Η Κυπρος δέν υπήρξε όμως για τον Τζών απλώς έναειδυλλιακό τοπίο. Στην Κυπρο ο καλλιτέχνης επεσήμανε τις ρίζες ενός μεγάλου πολιτισμου, την αυγή, όπως λέει ο ίδιος, της ανθρωπότητας. Γι'αυτό στα έργα του διακρίνει κανεις κομμάτια από θρυμματισμένα αγάλματα και άλλες αρχαιες μνήμες. Μνήμες που ακολουθούν τα βήματα του καλλιτέχνη στα βουνά και στ'ακρογυάλια του νησιου, μπλέκονται μέσα σε λαμπερα εκτυφλωτικά γαλάζια του ουρανου και της θάλασσας και σε τολμηρά πράσινα και καφετιά της ανοιξιιάτικης ή της φθινοπωρινής γής.

Πέρα όμως από όλα αυτά τα κυπριακά στοιχεία που εναρμονίζονται οργανικά μέσα στο όλο έργο του προικισμένου ζωγράφου, πέρα ακόμα από το φώς και τη ζεστασιά που διαπερνουν τους πίνακες του, δέν μπορεί κανεις να προσπεράσει την οδυνηρή συμμετοχή του καλλιτέχνη στα τραγικά δράματα της "υπρου. Κι όσο κι αν πέρασαν πολλά χρόνια από την μέρα της εισβολής, και το δράμα εξακολουθει να διαιωνίζεται στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα, και να φιλτράρεται μέσα στα έργα του Τζών Κορμπιτζ. Η ίδια κατάρα και ευχη που κυνηγάει όλουςεμαςτους Κυπριους, που θα μάς κυνηγάει μέχρι που να μπορεσουμε να ξαναδουμμε την κερύνεια και το Μπέλα Παίς, όπου ο Τζών έζησε αξέχαστες στιγμές.

Τον Ιουλιο του 1974 ο Τζών βρισκόταν στην Ιταλία για μια τοιχογραφία. Η αντιδραση του ήταν άμεση. Οργάνωσε στην Ιταλία εκθέσεις έδωσε διαλέξεις. Τον Φεβράρη του 1975 πήρε μέρος στην εκθεση που ειχεοργανωθεί στο Λονδίνο με θέμα: "Θυμηθήτε την Κυπρο". Ένας αγγλος κριτικός τοτε, ο Άλαν Χωλλ ξεχώρισε, σε σημειωμα του στους "Ένταϊη Τίμς" την συμμετοχή του Κορμπιτζ στην έκθεση, με τα "δραματικής υφής έργα του".

Ετά έργα του Τζών Κορμπιτς η εικόνα πρώτα συλλαμβάνεται ξεχωριστά, ορθολογιστικά και με προσεκτική ανάλυση, υπολογισμένη αλλά ποτέ ψυχρή ή μια μέθοδος που έχει τις ρίζες της στο κυβιστικό του υποβαθρο) και μετά τα καμμάτια ξανασυνδέονται. Ο τεμαχισμός της αρχικής εικόνας δεν είναι από μόνος του η κατάληξη, αλλά εξυπηρετεί την ανασύνθεση ή την ανασυναρμολόγηση μιας εικόνας που έχει την δύναμη να δίνει μια νέα σημασία στον τρόπο που βλέπουμε.

Η ικανότητα του Τζών Κορμπιτς, πρώτα απ' όλα ηθικής φύσεως και αναγκαιότητας και δεύτερον αισθητικής και τεχνικής ποιότητας, να δημιουργεί τέχνη σ' αυτό το επίπεδο, του έδωσε την δυνατότητα να χειριστεί όχι μόνο τους ηλιολουστούς μύθους των αρχαίων μεσογειακών πολιτισμών (και να ανακαλύψει την ορθολογιστική αναλογία της κλασικής συμμετρίας τους) αλλά και να συμμετέσχει στην μυστηριώδη ονειρική δροσιά με την οποία και η υστερή μεσαιωνική βυζαντινή τέχνη και πνευματικότητα έντυσε το ελληνικό ιδεώδες για το φυσικό κάλλος. Έτσι, η τραγωδία της Κυπρού τον βρήκε πλήρως προετοιμασμένο να αντιμετωπίσει τις ηλιοκαμένες ερήμους της Μέσης Ανατολής και τους " ουρανούς του τρομακτικού γαλάζιου" με την ίδια τραγική ζωντάνια όπως και πριν και με την δύναμη της γραμμής και των χρωμάτων του να κατοθέσει μαρτυρία τόσο στην ώρα του πένου όσο και στην ώρα της χαράς.

Από τα παράθυρα του σπιτιού του στην Τριέστη οι όσπρες κολώνες μιάς νεοκλασικής καθολικής εκκλησίας αντικρύζουν τους γαλάζιους θόλους ενός βυζαντινού ναού και όχι πολύ μακριά, οι αιχμηρές καταλήξεις ενός ~~καθολικού~~ γοθτικού προσεσταντικού ναού ξεπετάγονται πάνω από τις στέγες του κέντρου της παλιάς πόλης. Αυτή η εικόνα μάς δίνει ίσως το κλειδί και την εξήγηση αλλά και το σύμβολο για το πώς αυτή η τέχνη που γεννήθηκε στην Αγγλία, ζεστάθηκε στον ήλιο της Ελλάδας και ωρίμασε με την τραγωδία της Κυπρού έχει αποκτήσει αυτή την έσχατη οικουμενική αξία, χαρακτηριστική κάθε τέχνης με διεθνή σημασία, μια τέχνη που παρόλο που αναβλύζει ελεύθερα από την καρδιά, φιλτράρεται πάντοτε από την διλοφύϊα αυτού του μοντέρνου και ηρωϊκού προσκυνητή, του Τζών Κορμπιτς.